

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Kreuzweg Str. Sokolská – Zámečnická, Parzelle 116/30, 116/40. Platz Republiky, Parzelle 116/46. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

Olomouc (Bez. Olomouc), Wurmova Straße Nr. 13. Parzelle 205. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Lafayetteva č.o. 10, čp. 31, parcela č. 454. Pravěk, středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchraný výzkum.

Plocha výzkumu je vymezena souřadnicemi: X= 1.121.729,77; Y= 547.120,00

V rámci sanace sklepení domu č.o. 10, kdy bylo potřeba odizolovat a zpevnit základy podezděním, proběhla dokumentace odkrytých situací. Ve sklepení se budovala nová podlaha a prohlubovaly základy metodou šachovnicového vybraní zeminy a následným vyzdívání jednotlivých šachtíček širokých 0,501,00 m a hlubokých 0,501,00 m. Byly dokumentovány dílčí profily těchto šachtíček, které byly následně složeny do jednoho řezu, dlouhého cca 10 m. Stratigrafie vrstev nad jílovým podlozím byla velice jednoduchá, tvořená jednou až dvěma vrstvami, které sahaly do hloubky cca 0,40 m (obr. 106). Vzhledem k malým rozměrům dokumentovaného terénu jsou jednotlivé vrstvy interpretovány pouze jako sídlištní aktivity. Časově bylo zjištěno osídlení pravěké, převažovaly vrstvy z 13. století, méně bylo zastoupeno 14.–16. století. Výzkum probíhal v listopadu 2006 a bude pokračovat i v roce 2007.

Karel Faltýnek, Jan Grégr, Richard Zatloukal

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Lafayetteva Gasse Nr. 10, Parzelle Nr. 454. Urzeit. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

Obr. 106. Olomouc, Lafayetteva č.o. 10, pohled na jeden z výkopů pod základy sklepa, foto J. Grégr. Olomouc, Lafayetteva Str. 10, Blick auf einen der Aushübe unter den Kellerfundamenten, Photo J. Grégr.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

„Salzerova reduta“. Novověk. Barokní pevnost. Zdymadlo. Záchraný výzkum.

V průběhu celého roku 2006 probíhal v rámci projektu „Morava, Olomouc – I. etapa – stavba levobřežního obtokového kanálu“ a „Olomouc – Most u plynárny III. etapa“ záchraný archeologický výzkum ve formě stálého archeologického dohledu nad zemními pracemi. Lokalita se nachází jihovýchodně od historického jádra města Olomouc, v bezprostředním předpolí fortu č. VIII., který býval součástí novověkého pevnostního systému olomoucké pevnosti (výzkum pokračuje i v roce 2007). Výzkum provádí Archaia Brno, o. p. s., pracoviště Olomouc. Na ploše stavebního areálu, do kterého spadala i oblast projektu „Olomouc – Most u plynárny“, bylo zdokumentováno několik desítek profilů výkopů za účelem zachycení původního terénu a jeho novověkých úprav.

V polovině října 2006 byla při exkavaci obtokového kanálu bagrem a následně injektáží stěn koryta rozrušena historická konstrukce, probíhající diagonálně výkopem koryta. Nadložní vrstvy zde tvořily cca 4 m mocné recentní navážky. Vrchní část konstrukce, zřejmě zdymadla, byla z cihlového materiálu spojeného maltou (rozměry cihel: 32 × 16 × 7,5 cm). Spočívala na dřevěných (smrk a jedle) příčně provázaných trámech, mezi kterými se nacházely nasucho kladené kameny. Celá konstrukce byla zapuštěna do štěrkopískového podloží. Na jejích stranách, v místě usazení vrat zdymadla, byly použity kamenné články s vysekanými žlábků. Spodní část vrat dosedala do žlábků v cihlové „podlaze“ konstrukce. Na tomto místě byl spodní dřevěný základ zesílen fošnami zapuštěnými do podloží. Jejich délka se pohybovala od 1,02 do 1,73 m. Celková šířka zdymadla je 6,6–6,7 m, dochovaná délka na severní straně přibližně 19 m a na jižní 23 m. Dochovaná výška konstrukce dosahovala 1,5 m.

K rozrušení horní části zdymadla došlo již v minulosti, pravděpodobně při vzniku skládky odpadu, jak naznačuje nedochovaná část na SSV straně koryta při „Stolárně“, a následně při výstavbě recentního betonového kanalizačního potrubí. JJZ strana byla rozrušena larsenovým pažením stěn. Nutno tedy předpokládat pokračování konstrukce jihojihovýchodním směrem, kde zasahuje do areálu Kovošrotu, s. r. o.

Zdymadlo sloužilo k napouštění a udržování vodní hladiny v pevnostním příkopu nebo k zaplavitelnosti předpolí pevnosti v těchto místech v době vojenského ohrožení, případně v době cvičení (Michna, 1997, s. 31). Zařízení je datováno na základě dendrochronologické analýzy dřevěných trámů do let 1825, resp. 1832 (Rybníček 2006), což by odpovídalo přestavbě opevnění v letech 1834–1837.

Na pravé straně toku řeky Moravy, v těsné blízkosti stavby nového mostu, se podařilo rovněž zachytit torza dalších zdí a zídek prozatím nejasného účelu. Výzkum i zpracování bude pokračovat v roce 2007.

*Michal Cheben, Peter Kováčik, Martin Moník,
Miroslava Plaštiaková*

Literatura

- Michna, P. 1997: *Bastionová pevnost Olomouc. Od opevněného města k tereziánské pevnosti*. Průvodce dějinami a expozicí. Vlastivědné muzeum v Olomouci, Olomouc.
- Rybniček, M., 2006: *Salzerova reduta (Pevňůvka) – Olomouc*. Závěrečná zpráva.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Salzer Redoute. Neuzeit. Barockfestung. Stauanlage/Schleuse. Rettungsgrabung

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Václavské náměstí č. o. 5, parc. č. 23/2; 149; 150/2. Středoa mladohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Sídliště. Zachranný výzkum.

Po osmi letech skončil v květnu 2006 záchranný výzkum na stavbě Arcidiecézního muzea v areálu bývalého Olomouckého hradu.

V roce 2006 jsme pro potřeby stavby realizovali 12 sond v areálu čestného dvora (plocha D 3), což byly výkopy pro poutače, zahradní architekturu, kanalizační a elektrické přípojky (obr. 107). Pomocí mechanizace byla odstraněna svrchní vrstva zahradní půdy a stavebních navážek z 20. století, archeologické vrstvy byly preparovány ručně. Některé výkopy, např. pro elektrickou přípojku k poutači na náměstí mimo areál muzea, byly vedeny v hloubce jen 0,50 m, tudíž vůbec nezachytily úroveň staršího osídlení. Byly proto pouze nafotografovány, zakresleny do půdorysu a znižovány.

Plocha D 3 čestný dvůr souřadnice: X= 1.121.074,49; Y= 546.335,41 (obr. 108).

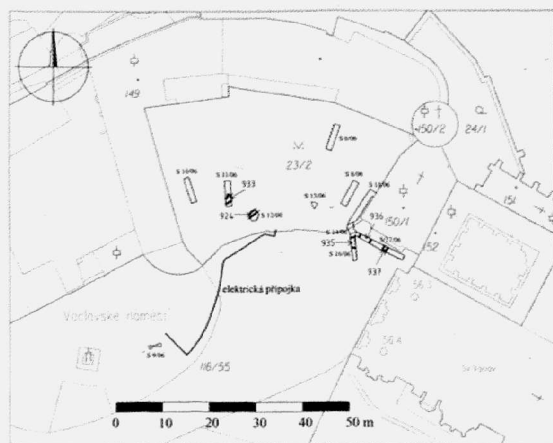
Výkopy pro poutače S 6/06, S 8/06, S 10/06 a S 11/06 měly rozměry 5,5 × 1,00–1,20 m a hloubku 1,00–1,40 m. Stratigraficky se jednalo o jednoduché horizontální situace, kdy do hloubky až 1,30 m sahaly novověké stavební dorov-

návky a teprve při bázi byly zjištěny vrstvy z 12. století (S 6/06, S 8/06, S 10/06), středohradištní a starší doby bronzové (S 11/06). V sondě 11/06 byla v hloubce 1,10 m od současného terénu zdokumentována snížená koruna kamenné zdi (k. 933). Základová spára nebyla zjištěna. Demolice této zdi na současnou úroveň proběhla až v novověku. Z hlediska použitého stavebního materiálu a malty se jedná o středověkou zeď, konstrukčně blízkou dalším základovým zdem z této lokality.

Sonda S 12/06 – výkop pro sochu anděla měl zhruba kruhový půdorys o maximálním průměru 2,30 m a hloubce 1,50 m. Ve výkopu byla detekována cihlová parcelní zeď (k. 924), jejíž průběh přes čestný dvůr byl zjištěn v sondách S 2/03 a S 3/03 již v roce 2003 nebo při dřívějších výkopech V. Dohnala v letech 1982 a 1983. V sondě S 12/06 tato zeď porušila zahloubenou jamku (průměr cca 0,20 m, vybraná hloubka 0,20 m, dno nezjištěno) s materiálem ze starší doby bronzové.

Sonda S 13/06 – zhruba trojúhelníkový výkop pro strom, délka ramene 1,30 m a hloubka 0,60 m. Jáma byla zahloubena pouze do recentních stavebních navážek.

Výkop pro splaškovou kanalizaci, vedený z kaple sv. Anny kolem její západní a jižní zdi, byl rozdělen na čtyři části (sondy S 14–17) a hlouben v delším časovém horizontu, neboť procházel i pod ohradní zdi kolem čestného dvora. Rovněž projektová dokumentace se vytvářela tak říkajíc „za porohu“, ne-li ex post. Ve výkopu byly zjištěny kamenné základy západní zdi kaple sv. Anny (k. 936) a jihozápadní opěrák (k. 935) téže stavby. Jedná se o demolovanou část ze závěru 19. století, kdy v rámci regotizace a zpřístupnění části průčelí Přemyslovského (resp. biskupského) paláce byla kaple sv. Anny zkrácena o jedno klenební pole. Výkop zachytil několik objektů kultury věteřovské, zahloubených do písčného podloží, dále vrstvy z druhé poloviny 10. století a druhé poloviny 12. století.

Obr. 107. Olomouc, Václavské náměstí, půdorysný plán s vyznačenými polohami sond a výkopem pro elektrickou přípojku.
Olomouc, Václavské Platz, Grundriß mit ausgezeichneter Lage der Sondagen und des Aushubs für Strom-Anschlußleitung.

Obr. 108. Olomouc, Václavské náměstí, celkový pohled na čestný dvůr s vyznačenými polohami sond.
Olomouc, Václavské Platz, Gesamtsicht des Ehrenhofs mit ausgezeichneter Lage der Sondagen.